

Ігнатченко І.Г.
к.мист.н., к.ю.н.,
асистент кафедри адміністративного права
Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»
м. Харків, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНСІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Національна культура слугує своєрідною візитною карткою Української Держави у міжнародному співтоваристві. Про її надзвичайну важливість для нашої держави і суспільства наголошено в Щорічному посланні Президента України В.Януковича до Верховної Ради: «Сьогодні культура розглядається як інструмент побудови здорового суспільства, елемент

розвитку громадянського суспільства, сегмент регіонального розвитку та творчих ініціатив. Культурі під силу вирішувати питання економічного зростання і проблеми зайнятості населення» [1, с. 71]. Проте, динаміка соціально-економічного розвитку регіонів України засвідчила, що протягом останніх років для регіонів України залишаються невирішеними традиційні проблеми у сфері культури. Неefективним залишається організаційне забезпечення реалізації регіональної політики у сфері культури, досі законодавчо не визначено її основи, у тому числі не прийнято Закон України «Про засади державної регіональної політики», який би визначив, зокрема, основні правові, організаційні, соціальні, гуманітарні засади державної регіональної політики для створення повноцінного культурного середовища на усій території України. Відсутні стратегічне бачення культурного розвитку сталого культурного розвитку держави та її регіонів, більшість програмних документів регіонів України мають переважно декларативний характер, що стосується і сфери культури. Базові положення чинної Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 р. не повною мірою відповідають новітнім викликам системної соціально-економічної та культурної модернізації України, не враховують зростаючу відмінність у якості та рівнях культурного розвитку регіонів, що потребує узгодження із сучасними європейськими інституційними підходами до реалізації регіональної культурної політики.

Вагомий внесок у дослідження різних аспектів впливу держави на розвиток сфери культури, в тому числі що стосується культурної політики у її регіональному вимірі, зробили українські науковці: О. Грищенко, І. Дзюба, М. Жулинський, Ю. Матвейчева, М. Стріха, С. Чукут. Однак модернізаційні процеси у державі в цілому і, зокрема, у гуманітарній сфері, потребують постійного вивчення новітніх тенденцій та проблем реалізації державної культурної політики з позицій нагальної потреби оновлення її організаційного, правового та фінансового механізмів, із викопистанням апсепалу науки адміністративного права.

У зв'язку з нагальною необхідністю забезпечення ефективної реалізації регіональної політики в сфері культури з боку центральних органів виконавчої влади на часі постає питання про налагодження горизонтального партнерства Міністерства культури з Міністерством фінансів, Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Міністерством освіти і науки, молоді та спорту, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства. Алже законодавство, безпосередньо не пов'язане з культурним сектором, може мати такий само великий вплив на культуру й культурний сектор, як і закони про культуру. З метою узгодження загальнодержавних та регіональних інтересів у процесі розроблення та реалізації державної регіональної політики, в тому числі й у сфері культури, слід підтримати пропозицію Кабінету Міністрів України про створення Національної ради з питань регіональної політики. Інституційна підтримка впровадження інноваційних підходів до регіонального розвитку в Україні також потребує подальшого впровадження інноваційних інструментів регіональної політики. зокрема: агентств регіонального розвитку, фонду регіонального розвитку, торгово-промислових палат. Метою створення та діяльності цих інституцій є забезпечення вважання регіональних аспектів у діяльності органів державної влади, узгодження інтересів зацікавлених сторін та відповідно забезпечення розробки і реалізації документів державної регіональної політики. Їх діяльність не тільки сприятиме розвитку економіки і бізнесу певного регіону, а також ефективному викопистанню його внутрішнього культурно-мистецького та культурно-творчого потенціалу інтеграції до європейського економічного і культурного середовища на основі координації діяльності зазначених інституцій з державними та самоврядними структурами.

Законом «Про стимулювання розвитку регіонів» у якості важливого інструменту реалізації регіональної політики встановлено практику підготовки та укладання Угод щодо регіонального розвитку на засадах партнерства між Кабінетом Міністрів України та Вепховною Радою АР Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими палатами. Перебачено, що система Угод ввотиться одночасно із запровадженням стратегічного планування просторового розвитку як на державному, так і на регіональному рівнях. Логовініні засади переблчачуть взаємну відповідальність центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування щодо реалізації в регіоні спільних заходів Державної стратегії регіонального розвитку та регіональних стратегій розвитку. Сьогодні у кожному регіоні України розробляються регіональні стратегії, метою яких є визначення довгострокових цілей розвитку, параметрів прогнозних змін. Саме вибір стратегічних цілей та пріоритетів розвитку регіонів дозволить зосередити зусилля регіональної влади на найбільш перспективних для конкретного регіону напрямках розвитку і одночасно, забезпечити вирішення низки проблем регіонів, серед яких не останнє місце займають питання сфери культури, зокрема пам'яткоохоронні справи. Зараз триває реалізація Угод щодо регіонального розвитку Волинської, Вінницької, Донецької, Івано-Франківської, Львівської, Херсонської областей, розглянуто та погоджено Угоди щодо регіонального розвитку Одеської, Луганської, Закарпатської, Чернігівської, Запорізької, Дніпропетровської, Тернопільської областей укладених між Кабінетом Міністрів України та відповідними обласними палатами.

В рамках реалізації зазначених Угод щодо регіонального розвитку переблчачено реалізувати спільні заходи щодо реставрації пам'яток архітектури національного і місцевого значення, формування культурно-туристичного продукту, розбудови та модернізації об'єктів інфраструктури культури тощо.

Практичне втілення інноваційних підходів до формування нової регіональної політики у сфері культури переблчаче реалізацію низки заходів щодо модернізації інструментів управління регіональним культурним розвитком в Україні. зокрема, Закон України «Про культуру» переблчаче застосування цільових регіональних програм у сфері культури, що приймаються з метою вирішення питань, пов'язаних із діяльністю та розвитком базової мережі закладів культури відповідного рівня (області, району, міста, селища, села), а також реалізації культурно-

містецьких проєктів і здійснення державними та недержавними закладами культури заходів, що фінансуються з державного та/або місцевих бюджетів.

Серед новітніх інструментів реалізації регіональної культурної політики слід назвати: надання фінансової підтримки локальним проєктам у сфері культурного розвитку, що можуть реалізуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку; укладання угод про міжрегіональне культурне співробітництво між обласними радами, у тому числі в тих галузях культурної сфери, що становлять для регіонів спільний інтерес; налагодження співпраці органів влади у сфері культури з підприємницькими структурами регіонів у різних галузях і сферах розвитку; формування державних програм розвитку окремих історико-культурних регіонів України (Чернігівщина, Київщина, Придніпров'я (центр - Запоріжжя), Приазов'я, Донбас, Слобожанщина, Причорномор'я (Новоросія, і Крим), Поділля, Полтавщина, Бессарабія, Буковина, Галичина з Гуцульщиною, Закарпаття, Волинь, Полісся тощо); формування на міжрегіональному рівні розвинутої інфраструктури ринків національного культурного продукту; налагодження вичутілих соціокультурних контактів та обміну між регіонами.

Удосконалення інструментів реалізації культурного потенціалу регіонів вимагає таких заходів: надання місцевій владі повноважень щодо розроблення основних напрямів культурної політики в регіоні, залучення коштів під перспективні проєкти та заходи з метою їх багатоканального фінансування та координації; активізація діяльності Громадських гуманітарних рад рад при місцевих органах влади у сфері культури і утворення подібних рад при органах місцевого самоврядування; здійснення місцевими органами значної інформаційної підтримки й популяризації культурного потенціалу регіонів у спосіб формування культурних паспортів областей, міст, районів (де буде відбитий повний спектр їх культурного потенціалу, показники фінансових складових, технічного стану закладів, а також коштів, закладених на розвиток культури); культурних карт, портретів території. Активізація процесів міжнародного культурного співробітництва регіонів передбачає: передавання частини управлінських функцій і відповідальності із центру в регіони з метою розширення впливу місцевої влади на міжнародне культурне співробітництво.

Таким чином, найважливішими положеннями сучасної регіональної культурної політики повинно стати: забезпечення високого духовного рівня якості життя людини, незалежно від місця її проживання, через сприяння територіально цілісному та збалансованому культурному розвитку України, інтеграції регіонів в єдиному інформаційному та культурному просторі; максимально повного використання потенціалу регіонів з урахуванням їх історичних, географічних та інших особливостей, етнічних і культурних традицій. Здіяння місцевої ініціативи для активізації регіонального культурного життя, налагодження конструктивної взаємодії на рівні «держава - бізнес - громадськість», залучення всіх верств населення до вирішення нагальних проблем сфери культури мають сформувати основу для стабільного забезпечення прав громадян у цій сфері на всій території країни, зміцнення єдності та стабільності України.

Література:

1. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. - К. : НІСД, 2012. - 256 с.